

หน่วยที่ 2

การออม

ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์การออม

การออม

- เงินสดและสินทรัพย์อื่น

ความสำคัญของการออม

- สร้างหลักประกันความมั่นคงให้ตนเอง
- เศรษฐกิจ
- สังคม

ประโยชน์ของการออม

- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคม
- ด้านวัฒนธรรม
- ด้านการศึกษา
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติแวดล้อม
- ด้านการพัฒนาชีวิต

การออม หมายถึง การเก็บสะสมเงินรายได้ใน
ส่วนต่าง ๆ ไว้ใช้จ่ายในอนาคต รวมถึงการสะสมสิ่งที่มี
ค่าเป็นตัวแทนและมีประโยชน์ต่อครอบครัว เช่น ทองคำ
เพชร เครื่องประดับ ที่ดิน และอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งการเก็บ
รายได้สุทธิเมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนที่เหลืออยู่
เรียกว่า เงินออม

ความสำคัญของการออม การออมเป็นการ
สร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับตนเอง และ
ก่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จึงมี
ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะเกี่ยวข้องกับ
ความเป็นอยู่ของประชาชน ครอบครัว และชุมชน

ประโยชน์ของการออม การออมให้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและพัฒนาชีวิตของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการออมเงินและออมทรัพยากรอื่น รวมทั้งการออมชีวิต ซึ่งสรุปได้ดังนี้

เป้าหมายในการออม

เป้าหมาย
การออม

“เป้าหมาย” คือสิ่งจูงใจในการออม ซึ่งแต่ละบุคคลอาจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความหวังและความต้องการในชีวิต เช่น อยากมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง อยากมีชีวิตที่สุขสบายในวัยเกษียณ เป้าหมายนั้นจะเป็นสิ่งที่กำหนดให้จำนวนเงินออมและระยะเวลาในการออมแตกต่างกัน ได้แก่

เพื่อสร้างหลักประกันชีวิต
และความมั่นคงด้านการเงิน

1

2

เพื่อให้มีเงินไว้ใช้ในวัยเกษียณ

เพื่อไว้ในด้านการศึกษาและ
ความก้าวหน้าในการงาน

3

4

เพื่อไว้เป็นมรดกให้ลูกหลาน
และสังคม

เพื่อใช้เป็นเงินทุนใน
การประกอบอาชีพ

5

6

เพื่อไว้ใช้จ่ายนอกเหนือจาก
รายจ่ายประจำ

ปัจจัยสำคัญในการออม

ปัญหาในการออม

ปัญหาในการออม

ความโลภ
(Greedy)

“พอเพียง”

● คนเราถ้าพอใจในความต้องการ
ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย
ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศ
มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง
หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง
ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข ●

พระราชดำรัส ณ ศาลาดุสิดาลัย

4 ธันวาคม 2541

ภาวะเงินเฟ้อ
(Inflation)

อยากมีบ้านราคา 1 ล้านบาท
ภายใน 3 ปี เมื่อครบกำหนด
บ้านมีราคาสูงขึ้นเป็น 3 ล้านบาท

หาแหล่งเงินออม
ที่มีผลตอบแทนสูง

เหตุการณ์ฉุกเฉิน
(Emergency)

ประกันชีวิต

การวางแผนการออม

การวางแผนการออม (Saving Plan) สิ่งที่สำคัญ

ในการวางแผนการออมคือการประมาณรายได้และรายจ่าย เช่น บุคคลต้องการซื้อบ้านจะต้องวางแผนการออมโดย กำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาที่สะสมเงินออม เพื่อให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการ เงินออมยังช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินในยามฉุกเฉิน แสดงให้เห็นว่าการออมเป็นรูปแบบของการลงทุนอย่างหนึ่ง ทุกคนจึงควรบริหารเงินออมอย่างรอบคอบ

ประเภทของการออมเงิน การเก็บออมเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในชีวิตบุคคลนั้น แบ่งออกได้ดังนี้

1

การออมเพื่อความมั่นคงหรือเพื่อรายจ่ายฉุกเฉิน เป็นการออมเงินเพื่อใช้จ่ายเมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ป่วย อุบัติเหตุ ตกงาน ซ่อมแซมบ้าน ซ่อมแซมรถยนต์ เป็นต้น เงินออมนี้จะช่วยให้แต่ละบุคคลดำรงชีวิตได้ตามปกติโดยไม่เดือดร้อนเมื่อมีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

2

การออมเพื่อเกษียณ เป็นการออมเพื่อเก็บสะสมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในยามเกษียณ ซึ่งผู้ที่เกษียณอายุจะมีรายได้ลดลง เงินออมนี้จะช่วยให้ชีวิตในวัยเกษียณดำเนินไปอย่างมีความสุขไม่ลำบาก

3

การออมเพื่อการลงทุน เป็นการสะสมเงินออมเพื่อนำเงินไปลงทุนทำธุรกิจหรือลงทุนในหลักทรัพย์ เช่น ลงทุนในตราสารหนี้ การซื้อสินทรัพย์เพื่อขายต่อ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีผลตอบแทนเพิ่มมากกว่าดอกเบี้ยเงินฝากที่ได้รับจากการออมเงินไว้ที่ธนาคาร เงินออมนี้จะช่วยทำให้บุคคลมีอิสรภาพในการใช้เงินมากขึ้น โดยไม่ต้องรอรายได้จากการทำงานอย่างเดียว

รูปแบบของเงินออม

การออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย

“เกษียณ” หมายถึง สิ้นไป ซึ่งศัพท์ทางราชการจะใช้คำว่า “เกษียณอายุ” หมายถึง ครบกำหนดอายุรับราชการ หรือสิ้นกำหนดเวลารับราชการ เมื่อบุคคลนั้นมีอายุครบ 60 ปี ในปัจจุบันแม้จะมีผู้ลาออกตามนโยบายเออร์ลี่รีไทร์ (Early Retired) ของรัฐบาลไป ก่อนอายุจะครบ 60 ปีก็ตาม แต่ข้าราชการก็ยังอยู่จนครบอายุเกษียณ ซึ่งวิธีการวางแผนการออมที่ดีที่สุดมีดังนี้

1 กำหนดความต้องการใช้เงิน

2 กำหนดความต้องการของรายได้ที่สามารถหามาได้

3 เปรียบเทียบความต้องการเงินทุน กับความสามารถในการหารายได้

การวางแผนเกษียณอายุ

1

การหาระยะเวลาแห่งช่วงชีวิต

2

ระดับเงินเพื่อที่มีแนวโน้ม

3

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อเริ่มอายุมาก

การประมาณรายได้และรายจ่ายเพื่อเกษียณอายุ

1

การกำหนดความต้องการใช้เงินหลังเกษียณ

2

การประมาณรายได้หลังวัยเกษียณอายุ

3

การจัดหาเงินสำรองไว้สำหรับส่วนที่ขาด

4

แหล่งที่มาของรายได้หลังเกษียณอายุ

ปัญหาหลังเกษียณ

รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุราชการในประเทศไทย

ธนาคารโลก (World Bank) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบการออมเพื่อเกษียณอายุหรือระบบบำเหน็จบำนาญ เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงทางสังคมของประเทศ ที่เรียกว่า “สามเสาหลักของระบบเงินออมเพื่อวัยเกษียณ” (Three Pillars หรือ The Multi Pillar of Old Age Security) โดยยึดหลักการสร้างระบบบำนาญสมดุลและสามารถไม่เพิ่มภาระภาษีให้กับประชาชนของประเทศ ขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างรายได้ของประเทศโดยใช้เงินออมของคนในประเทศเป็นตัวขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุน

รูปแบบการออมเพื่อการเกษียณของประเทศไทยปัจจุบัน ได้ขยายขอบเขตความคุ้มครองครอบคลุมประชากรโดยทั่วไปนอกเหนือจากข้าราชการ เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองในวัยเกษียณให้แก่ประชาชน ตามทฤษฎีระบบเงินออมของธนาคารโลก ได้แก่

เสาหลักที่ 1

รัฐจัดให้ เป็นระบบบำนาญภาคบังคับ ที่รัฐบาลของแต่ละประเทศจัดให้แก่ประชาชน เรียกว่า Pay-as-you-go (PAYG) ซึ่งจะกำหนดผลประโยชน์ที่จะจ่ายให้แก่สมาชิกแน่นอน (Defined Benefit) จนกระทั่งเสียชีวิต โดยจ่ายจากเงินภาษีที่เก็บจากประชาชนมาจัดสรรเป็นงบประมาณ เพื่อสร้างหลักประกันเพื่อการชราภาพขั้นพื้นฐานของประเทศ ซึ่งกำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำของรายได้ให้เพียงพอแก่การยังชีพที่ควรจะต้องไม่ต่ำกว่าเส้นความยากจน (Poverty Line)

เสาหลักที่ 2

ภาคบังคับ เป็นระบบเงินออมภาคบังคับ (Mandatory System) ที่รัฐบาลบังคับให้ประชาชนออมขณะทำงาน อาจบริหารโดยเอกชนหรือหน่วยงานอิสระของรัฐบาล มีเงินกองทุนและมีการส่งเงินสะสมของสมาชิก และมีการสมทบจากนายจ้าง เข้ากองทุนในบัญชีของสมาชิกแต่ละคน ส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีการนำส่งเงินสะสมเข้ากองทุนในอัตราที่แน่นอน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะยกระดับรายได้ของผู้เกษียณให้สูงกว่าเส้นความยากจนเพื่อให้มีรายได้ที่ดีขึ้นตามมาตรฐานการดำรงชีวิตอย่างปกติ

เสาหลักที่ 3

ภาคสมัครใจ เป็นระบบการออมภาคสมัครใจ (Voluntary System) และรัฐบาลให้การส่งเสริม ซึ่งมีการบริหารโดยภาคเอกชน มีเงินกองทุนและมีการส่งเงินสะสมของสมาชิกในจำนวนที่แน่นอน ในบางกรณีอาจมีเงินสมทบจากนายจ้างเข้ากองทุนในบัญชีของแต่ละคน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ออมมีทางเลือกในการออมเงินไว้ใช้ในยามเกษียณมากขึ้น มีความเพียงพอของเงินออมในการดำรงชีวิตในอนาคต ในการเข้าถึงความสะดวกสบายและการดูแลสุขภาพพยาบาลที่สูงกว่ามาตรฐาน

ระบบการออมเพื่อเกษียณ

ระบบการออมเพื่อการเกษียณ หรือระบบบำนาญ คือ ระบบการจัดการเพื่อจ่ายเงินสำหรับวัยเกษียณให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินเมื่อครบอายุเกษียณ และมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนเพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุหลังเกษียณ มิให้มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ตกต่ำเมื่อเข้าสู่ภาวะที่ไม่มีรายได้ ทั้งนี้ กองทุนการออมเพื่อการเกษียณของประเทศไทย มีดังนี้

1

กองทุนประกันสังคม (Social Security Fund)

ลูกจ้างจ่ายเข้ากองทุนร้อยละ 5 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน

นายจ้างจ่ายเข้ากองทุนร้อยละ 5 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน

รัฐบาลจ่ายเข้ากองทุนร้อยละ 2.75 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน

2

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (Government Pension Fund)

เงื่อนไขการเกิดสิทธิและประโยชน์ทดแทน

กรณีเลือกบำนาญ เงินบำนาญ (จ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน)	เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย x เวลาราชการ 50 แต่ไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย
 เงินออมกับ กบข. (จ่ายจาก กบข.)	เงินสะสม+เงินสมทบ+เงินชดเชย+เงินประเดิม+ผลประโยชน์จากการลงทุน (เงินประเดิม จะจ่ายให้เฉพาะข้าราชการที่เลือกสมัครเป็นสมาชิก กบข. ก่อน 27 มีนาคม 2540)
กรณีเลือกรับบำเหน็จ เงินบำเหน็จ (จ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน)	สูตรคำนวณบำเหน็จสำหรับสมาชิก กบข. อัตราเงินเดือนเดือนสุดท้าย x เวลาราชการ
 เงินออมกับ กบข. (จ่ายจาก กบข.)	เงินสะสม + เงินสมทบ + ผลประโยชน์จากการลงทุน

3 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund)

4 กองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund)

5 กองทุนการออมแห่งชาติ (National Savings Fund)